

BESLUT
Datum
2017 -06- 15

Dnr
5219-16-30
Aktbilaga 17

IFRÅGASATT BROTT MOT TRYCKFRIHETSFÖRORDNINGENS OCH YTTRANDEFRIHETSGRUNDLAGENS BESTÄMMELSER OM TYSTNADSPLIKT; NU FRÅGA OM ATT LÄGGA NER FÖR- UNDERSÖKNINGEN

Justitiekanslerns beslut

Förundersökningen läggs ner.

Ärendet

Justitiekanslern beslutade den 10 oktober 2016 att inleda förundersökning beträffande misstanke om brott mot tystnadsplikt enligt 3 kap. 3 § och 5 § första stycket tryckfrihetsförordningen (TF) och 2 kap. 3 § och 5 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen (YGL).

Misstanken hänförde sig till artiklarna "Här lurar Sverigedemokraterna poli- sen" och "Alexander, 34, är SD:s hemliga desinformatör", som publicerats på Aftonbladets webbplats den 6:e respektive 3:e september 2016 samt i den tryckta tidningen den 7:e respektive 4:e september 2016. Anmälaren har bl.a. anfört att Aftonbladet genom artiklarna har röjt att det är han som står bakom pseudonymen Egor Putilov.

Kammaråklagaren Fredrik Ingblad, som har fått i uppdrag att genomföra förundersökningen, har nu redovisat resultatet hit.

Justitiekanslerns bedömning

Rättsliga utgångspunkter

Av 1 kap. 1 § tredje stycket TF och 1 kap. 2 § YGL framgår att varje svensk medborgare är tillförsäkrad rätt att till författare och andra upphovsmän samt till utgivare, redaktioner, nyhetsbyråer och företag för framställning av tekniska upptagningar lämna uppgifter i vilket ämne som helst för offentliggörande i bl.a. tidningar.

I 3 kap. 1 § TF och 2 kap. 1 § YGL finns grundläggande bestämmelser om rätt till anonymitet, som innebär att den som har lämnat en uppgift enligt

1 kap. 1 § tredje stycket TF eller 1 kap. 2 § YGL inte är skyldig att röja sin identitet.

Rätten till anonymitet skyddas bl.a. genom bestämmelserna i 3 kap. 3 § TF och 2 kap. 3 § YGL. Enligt bestämmelserna gäller tystnadsplikt för den som har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av en tryckt skrift eller med tillkomsten eller spridningen av en framställning som utgjort eller varit avsedd att ingå i ett radioprogram. Med radioprogram avses även webbplatser, enligt 1 kap. 1 § tredje stycket YGL. Enligt huvudregeln får den som tystnadsplikten gäller inte röja vad han därvid har fått veta om vem som har lämnat uppgifter enligt 1 kap. 1 § tredje stycket TF eller 1 kap. 2 § YGL. Tystnadsplikten skyddar den aktuella personens identitet. En persons identitet kan avslöjas även om han inte blir direkt namngiven, t.ex. genom ett fotografi (jfr. NJA 2015 s. 166).

Tystnadsplikten har dock vissa undantag och gäller bl.a. inte i sådana fall då den vars identitet tystnadsplikten avser att skydda har samtyckt till att hans identitet röjs, enligt 3 kap. 3 § andra stycket 1 p TF och 2 kap. 3 § andra stycket 1 p YGL. Samtycket ska avse just det förhållandet att uppgiftslämnarens identitet får röjas. Har uppgiftslämnaren inte samtyckt till att framträda med sin identitet gäller som princip tystnadsplikten och därmed rätten till anonymitet fullt ut.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot tystnadsplikten döms till böter eller fängelse i högst ett år, enligt 3 kap. 5 § första stycket TF och 2 kap. 5 § första stycket YGL.

Bedömning

Genom förundersökningen har det kommit fram att anmälaren, under pseudonymen Egor Putilov, tidigare hade publicerat två nyhetsartiklar och tre debattartiklar i Aftonbladet, både i den tryckta tidningen och på Aftonbladets webbplats. I en av artiklarna publicerad den 11 mars 2015 fanns i den tryckta tidningen ett s.k. bylinefoto på anmälaren, tillsammans med namnet Egor Putilov. Även i en av debattartiklarna, publicerad på webbplatsen den 26 januari 2016, fanns en bild av anmälaren tillsammans med namnet Egor Putilov. I utredningen har det framkommit att anmälaren samtyckt till att bilderna av honom publicerades av Aftonbladet tillsammans med namnet Egor Putilov. Det har vidare kommit fram att anmälaren i namnet Egor Putilov lagt ut bilder på sig själv på sin blogg och på sitt twitterkonto. Samtliga bilder är tagna rakt framifrån och hela ansiktet syns. För en inte helt begränsad krets av personer kan det inte ha funnits några svårigheter att utifrån fotografierna slå fast Egor Putilovs rätta identitet.

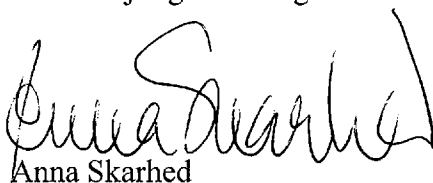
Tystnadsplikten skyddar en persons *identitet*. Namnet utgör en del av en persons identitet men den kan framgå även på annat sätt t.ex. genom bild. Reglerna i 3 kap. 3 § TF och 2 kap. 3 § YGL innebär således inte ett ovillkorligt namnskydd. Genom att anmälaren i flera olika sammanhang låtit

publicera sin bild får han, trots användningen av en pseudonym, anses ha uppträtt öppet. Det har också kommit fram att Aftonbladets redaktion vid tidpunkten för publiceringen av de tidigare artiklarna uppfattade att anmälaren uppträdde öppet och att han inte på något sätt gjorde gällande att han ville vara anonym.

Sammantaget får situationen anses ha varit sådan att någon tystnadsplikt avseende anmälares namn inte gällde för redaktionen. Den omständigheten att anmälaren inför Aftonbladets publicering av hans namn begärde att det inte fick röjas ändrar inte denna bedömning, eftersom det inte i efterhand går att ställa krav på anonymitet (se Hans-Gunnar Axberger, Yttrandefrihetsgrundlagarna, andra upplagan, s 156 ff.).

Brott mot tystnadsplikten kan mot bakgrund av det anförda inte anses ha begåtts. Förundersökningen ska därför läggas ner och ärendet hos Justitiekanslern avslutas.

Ärendet har föredragits av Helen Ziobro. I avgörandet har även byråchefen Daniel Kjellgren deltagit.

Anna Skarhed

Exp. till

Kammaråklagare Fredrik Ingblad, Västerorts åklagarkammare

Anmälaren